

Universitatea „Babeş-Bolyai”
Facultatea de Studii Europene
Şcoala doctorală „Paradigma europeană”

Diplomaţia culturală şi perspectivele sale actuale:

Protagonişti şi Modele

-Rezumat-

Îndrumător ştiinţific:

Prof. Univ. Dr. Vasile Puşcaş

Doctorand:

Maria-Bianca Iaroslavschi

CUPRINS

INTRODUCERE	7
1.Considerații generale: subiectul lucrării și stadiul cercetărilor existente	7
2.Interogațiile lucrării și contribuția adusă domeniului cercetat	10
3. Structura lucrării	12
4. Metodologia de cercetare	15
PARTEA I – De la cultură la diplomație	
1. Diplomația culturală: definiții și reprezentări	16
2. Cultură și putere: cultura în relațiile internaționale	29
2.1. Cultura și relațiile intra-sociale: cultura ca dimensiune socială, economică și politică	29
2.1.1.Miza sociopolitică a culturii: cultura ca drept al omului.....	31
2.1.2.Miza socioeconomică a culturii: cultura ca dimensiune economică	33
2.2. Cultura și relațiile internaționale: cultura ca dimensiune a puterii. Puterea blândă	36
2.2.1.Surse de <i>soft power</i>	43
2.2.2.Noile provocări ale puterii și tranziția către puterea inteligentă	45
2.2.3.Metodologii de evaluare a <i>puterii blânde</i>	47
2.2.3.1.Indicele de <i>soft power</i> „IfG Monocle”	48
2.2.3.2. Raportul anual „ <i>Soft Power 30</i> ”	50
2.2.3.3. Raportul <i>Elcano</i> privind prezența Globală.....	53
2.2.3.4. Cultura în metodologiile de evaluare a puterii blânde	55
2.3.Cultura și diplomația publică	58
2.4.Cultura și propaganda	62
PARTEA II – Protagonisti și modele	
3. Noii protagoniști ai diplomației culturale	66
3.1. Argument în favoarea protagoniștilor-multipli în diplomația culturală: diplomația <i>track II</i> și teoria interdependențelor complexe	66
3.2. Propunere de model pentru analiza diplomației culturale	71
4. Diplomația culturală statală.....	78
4.1. <i>Studiu de caz</i> : diplomația culturală a Franței	83
4.1.1. Începuturi: perioada Vechiului Regim.....	84
4.1.2. „Naționalizarea” acțiunii culturale – perioada 1789 – 1870	87
4.1.3. Nașterea rivalităților culturale și primele instituții: 1870 – 1914	89
4.1.4. Primul Război Mondial: între diplomație culturală și propagandă	92

4.1.5. Perioada interbelică și dinamizarea acțiunii culturale externe	94
4.1.6. Cel de Al Doilea Război Mondial, cultura în exil.....	95
4.1.7. Perioada 1945-1979: diplomația culturală, o afacere de stat	96
4.1.8. Perioada 1980 - 1995: introspecție și modernizare	99
4.1.9. Diplomația culturală franceză în era globalizării și <i>excepția franceză</i>	103
4.1.10. Diplomația culturală franceză în zilele noastre și concluzii.....	105
4.2. <i>Modelul Emisarului</i>	108
5. Protagonistii non-statali ai diplomației culturale.....	111
5.1. Protagonistii transnaționali	111
5.1.1. Corporațiile multinaționale	115
5.1.1.1. Cetățenia corporativă și „filantropia strategică”	113
5.1.1.2. Diplomația culturală corporativă.....	118
5.1.1.3. Diplomația culturală corporativă: principii și exemple de bune practici	123
5.1.1.4. Studiu de caz: Rolex	126
5.1.1.5. Modelul Impresarului.....	132
5.1.2. Organizațiile Non-Guvernamentale	135
5.1.2.1. <i>Studiu de caz:</i> Institutul de Diplomație Culturală.....	137
5.1.2.2. Organizația <i>EMMA for Peace</i>	140
5.1.2.3. <i>Modelul Platformei</i>	142
5.2. Protagonistii interguvernamentali.....	144
5.2.1. <i>Studiu de caz:</i> UNESCO.....	146
5.2.2. <i>Studiu de caz:</i> Consiliul Europei.....	155
5.2.3. <i>Modelul Educatorului</i>	161
6. Protagonistii supra- și subnaționali: diplomația culturală și Uniunea Europeană	164
6.1. Protagonistii supranaționali: Uniunea Europeană și cele două dimensiuni ale diplomației sale culturale	164
6.1.1. Diplomația culturală externă a Uniunii Europene.....	166
6.1.1.1. Principii și direcții ale diplomației culturale externe a Uniunii Europene	168
6.1.1.2. Diplomația culturală externă a UE – concluzii și perspective	176
6.1.2. Diplomația culturală interioară a Uniunii Europene	178
6.1.2.1. Dimensiuni și instrumente ale diplomației culturale interioare a UE	180
6.2. Protagonistii subnaționali: orașele ca actori ai diplomației culturale.....	185
6.3. <i>Studiu de caz:</i> Capitala Europeană a Culturii - vârful de lance al diplomației culturale (intra-)europene	190
6.3.1. Obiectivele și motivațiile CEaC.....	197
6.3.2. Programare și finanțare	200
6.3.3. Efecte pe termen-lung	203
6.3.4. Programul CEaC – catalizator al regenerării urbane:	
<i>Liverpool 2008 și Marsilia 2013</i>	212
6.3.4.1. Liverpool și Marsilia astăzi: nostalgia CEaC.....	223
6.3.4.2. Identitatea europeană și CEaC	227
6.4. <i>Modelul Sinapsei</i>	229
CONCLUZII	233
Bibliografie	239

REZUMAT

Cuvinte-cheie: diplomația culturală, soft power, interdependențe complexe, relații culturale internaționale, globalizare, glocalizare, modele de evaluare, actori transnaționali, organizații internaționale, diplomația culturală corporativă, diplomația culturală internă și externă a Uniunii Europene.

Într-o lume din ce în ce mai interconectată, în care informația se propagă în timp real și comunicarea la distanță este nu doar instantanee ci și accesibilă practic oricui dispune de o conexiune la internet, reevaluarea definițiilor convenționale ale puterii a devenit o necesitate permanentă. Tranziția dintre convenționala formă de *hard power*, apanaj al *realpolitik*-ului înspre puterea blândă – *soft power* - sau, conform unor teorii mai recente, înspre *smart power*, este ilustrarea perfectă a mutațiilor ce au loc azi în sfera conceptuală a „puterii”.

Lucrarea noastră are ca subiect „diplomația culturală” ca parte integrantă de *soft-power* și se oprește asupra diferitelor forme îmbrăcate de aceasta în lume dar și asupra modalităților prin care se poate examina utilizarea sa de către diferiții protagoniști ai relațiilor internaționale.

Una dintre cele mai des citate definiții ale diplomației culturale îi aparține politologului american Milton C. Cummings care o descrie ca fiind un „schimb de idei, informații, valori, sisteme, tradiții, credințe precum și alte aspecte ale culturii, cu intenția de a promova înțelegerea reciprocă.”¹

Cultura, definită ca „totalitate a valorilor materiale și spirituale create de omenire pe parcursul istoriei”² se propagă prin vectori extrem de variați ce includ: literatura, arta, muzica, știința, drepturile fundamentale ale omului, credințele religioase, sportul, economia ș.a. Ca regulă generală, scopul diplomației culturale este acela de a corela cu *discreție* în mintea unui public

¹M. C. Cummings, *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*, Center for Arts and Culture, Washington, D.C., 2003, p. 1. [“the exchange of ideas, information, values, systems, traditions, beliefs, and other aspects of culture, with the intention of fostering mutual understanding”].

²Dicționarul explicativ al limbii române: www.dexonline.ro.

internațional impresia pozitivă pe care o creează diferitele forme ale culturii nu doar cu actorii care le produc în mod direct (artiști, muzicieni, ș.a.) ci și cu entitatea de care aparțin în mod *indirect* și care de regulă le sprijină financiar (state, orașe, regiuni, ș.a.). De pildă, în cazul statelor, protagoniștii clasici ai diplomației culturale, se dorește transformarea admirației generate de artiștii, scriitorii, arhitecții sau patrimoniul cultural al țării în bunăvoință și receptivitate față de statul însuși. Atitudinile încurajate astfel constituie un teren fertil pentru dezvoltarea sau aprofundarea relațiilor economice și/sau politice dintre statul în chestiune și omologii săi de pe arena internațională.

Însă beneficiile unei diplomații culturale de succes nu se rezumă la sfera politico-economică. Relațiile interculturale promovate prin intermediul practicilor de diplomație culturală au adesea „efectul secundar” de a răspândi valori sociale salutare, reducând animozitățile de natură rasială și etnică și facilitând instalarea armoniei sociale, bazată pe cunoaștere și acceptare reciprocă.

Volumul studiilor consacrate diplomației culturale a crescut în mod substanțial în ultimii ani, aspect asociat unui interes sporit acordat subiectului de către numeroase state, dar și de către o serie întreagă de protagoniști non-statali, de la organizații internaționale la organizații non-guvernamentale și actori ai sectorului privat, care au înțeles importanța „mănușii de catifea”.

Cu toate acestea, cercetările existente în domeniul diplomației culturale rămân în continuare foarte fragmentate, majoritatea fiind axate asupra situației particulare a anumitor state (diplomația culturală a Statelor Unite în perioada Războiului Rece fiind, probabil, unul dintre cele mai intens cercetate subiecte de acest gen) sau asupra diferitelor categorii de cultură utilizate în cadrul practicilor de diplomație culturală (muzica, cinematografia, fotografia, ș.a.). De asemenea, o parte considerabilă a volumelor dedicate diplomației culturale, tot mai numeroase în ultimii ani, sunt antologii de studii individuale care prezintă o imagine interesantă, dar profund caleidoscopică a subiectului.

Firește, *cultura* acoperă un domeniu conceptual extrem de vast și diplomația culturală reflectă acest lucru. Cu toate acestea, de-a lungul etapei de cercetare a tematicii, am resimțit în mod permanent nevoia de a găsi un fir director în hățișul de istorioare disparate de diplomație culturală identificate în literatura de specialitate. Prin urmare, am început să analizăm subiectul prin prisma unui element care părea a fi un permanent măr al discordiei între specialiștii

domeniului: conceptul de *agent*. „Cine” anume are legitimitatea de a afirma că practică „diplomație culturală”?

În concepția clasică asupra diplomației culturale, protagoniștii săi sunt inechivoci: **statele**. Acestea, în nume propriu și pentru deservirea unor interese naționale, concep politici culturale direcționate către anumite categorii de public internațional, pe care le propagă prin intermediul aparatului diplomatic tradițional: ministerele de externe și rețelele de ambasade și institute/centre culturale implantate peste hotare. Obiectivul rămâne cel enunțat mai sus: captarea bunăvoinței publicului extern și fructificarea ulterioară a oportunităților de colaborare economică sau politică astfel create.

Cu toate acestea, și de aici și *discordia* menționată mai sus, nu există unanimitate în rândul cercetătorilor cu privire la *agentul* ale cărui demersuri de politică culturală practicate pe scena internațională au dreptul de a se revendica drept „diplomație culturală”.

„Puriștilor”, care continuă să afirme unicitatea statului ca agent-sursă al diplomației culturale³, li se opun de pe acum cei care consideră, ca autoarea acestei lucrări, că diplomația culturală nu mai este apanajul strict al statului, acestuia adăugându-i-se actualmente protagoniști transnaționali (companiile multinaționale, ONG-uri), interguvernamentali (organizațiile internaționale) și chiar și entități *supra-* și *sub-*naționale.

Explicația acestei multiplicări a agenților diplomației culturale este legată de transformările produse pe scena relațiilor internaționale în ultimele decenii, ca urmare a procesului de globalizare și a apariției și intensificării *interdependențelor complexe*. Așa cum arată Keohane și Nye,⁴ relațiile internaționale nu mai sunt simple relații inter-statale, „puterea” de a influența mersul lucrurilor în lume fiind împărțită de pe acum în rândul unei categorii mai vaste de protagoniști (de tipul celor evocați mai sus). La lumina acestor transformări, considerăm firească apariția unor tendințe similare și în domeniul diplomației culturale: din moment ce statul nu mai este singurul actor în relațiile internaționale, formulele de *reprezentare diplomatică internațională* (culturală dar nu numai) nu îi mai revin în exclusivitate.

Prin urmare, aspectul *protagoniștilor* diplomației culturale a devenit, de-a lungul etapei de cercetare a subiectului acestei lucrări, firul-roșu pe care îl căutam în nevoia permanentă de

³De ex. R. Arndt, M. Aguilar, Y. Raj Isar – v. cap. 3.

⁴v. R. Keohane și J. Nye, *Putere și Interdependență*, Polirom, Iași, 2009.

„ordonare” și sistematizare a incomensurabilului domeniu pe care îl reprezintă diplomația culturală.

Interogațiile lucrării și contribuția adusă domeniului cercetat

Cercetarea noastră s-a axat asupra a trei interogații fundamentale: „Cine?”, „De ce?” și „Cum?”. Mai precis:

- Despre *cine* se poate afirma în mod legitim în zilele noastre că practică *diplomația culturală*?
- *De ce* practică diplomația culturală actorii identificați? și
- *Cum* sunt organizate demersurile lor de diplomație culturală?

Răspunsul la care am în ajuns în ceea ce privește prima interogație, schițat și mai sus, este că în afara **actorilor statali**, se pot angaja în practici de diplomație culturală și:

Protagoniștii transnaționali:

- **marile companii** – corporațiile internaționale care sunt mereu în căutarea unor noi piețe, în încercarea de a câștiga bunăvoința și loialitatea noilor categorii de public,
- **organizațiile non-guvernamentale**, în special cele angajate în domeniul culturii și chiar, în mod explicit, în acela al *diplomației culturale*, în eforturile lor de a promova pacea și înțelegerea între popoarele lumii,

Protagoniștii interguvernamentali:

- **organizațiile interguvernamentale** cu atribuții în sfera politicilor culturale, în dorința de a promova educația, accesul la cultură, diversitatea culturală și protejarea patrimoniului mondial în numele și prin intermediul membrilor lor,

Protagoniștii supra-naționali și sub-naționali:

- categoria „protagoniștilor supranaționali” este de fapt croită pe măsura unei entități unice în lume: **Uniunea Europeană**. În aceeași categorie ar putea fi

însă incluse și statele federale *plurinaționale*, care nu fac însă subiectul cercetării de față.

- **Protagoniștii sub-naționali** sunt reprezentați de marile orașe (sau regiuni) ale lumii care, în virtutea politicilor de descentralizare, au astăzi posibilitatea de a purta acțiuni diplomatice internaționale (inclusiv de reprezentare culturală) în nume propriu.

Răspunsul la celelalte două întrebări: *de ce?* și *cum?* prezintă o strânsă corelație cu răspunsul la prima întrebare. Astfel, natura protagoniștilor constituie un prim indiciu asupra motivației ce stă la baza angajării acestora în diferitele demersuri de diplomație culturală, determinând și metodele utilizate în acest sens.

Pentru a sistematiza aceste trei variabile, am conceput un **model** de diplomație culturală alcătuit din cinci categorii cu denumiri sugestive, fiecareia corespunzându-i unul sau chiar mai mulți dintre protagoniștii descriși mai sus: **Modelul Emisarului** (asociat comportamentelor convenționale de diplomație culturală, proprii statelor, însă observate și în cazul entităților sub- și supranaționale), **Modelul Impresarului** (asociat sectorului privat), **Modelul Platformei** (asociat ONG-urilor specializate în diplomația muzicală/teatrală/artistică etc.), **Modelul Educatorului** (asociat organizațiilor internaționale implicate în conceperea politicilor culturale internaționale) și **Modelul Sinapsei** (asociat comportamentelor de diplomație culturală menite să creeze „conexiuni” sau *sinapse* între membrii unui aceluiași grup cultural eterogen).

Așadar, principalul **element de noutate** al lucrării de față ține de însăși abordarea subiectului tratat, care a presupus pe de o parte o identificare și o sistematizare concretă a „noilor protagoniști” ai diplomației culturale, iar pe de alta o structurare teoretică a comportamentelor și raționamentelor asociate acestora, sub forma modelului prezentat mai sus.

Lucrarea este **structurată** în două părți. La rândul său, **prima parte** este alcătuită din două capitole. **Capitolul 1** trece în revistă diferite aspecte de ordin general legate de apariția și evoluția conceptului de diplomație culturală, prezentând inclusiv câteva dintre reprezentările tematice ale subiectului (diplomația muzicală, cinematografică, fotografică ș.a.).

Capitolul 2 este o explorare teoretică a conceptului de *cultură* în domeniul relațiilor internaționale, axându-se în special asupra noțiunii de *soft power* și a corelației dintre *puterea blândă* și diplomația culturală. Tot aici sunt examinate și metodele utilizate de către cabinetele internaționale de analiză pentru evaluarea și cuantificarea *puterii blânde* exercitate de actorii statali. Analiza efectuată servește la clarificarea factorilor de *soft power* și la identificarea și extragerea parametrilor culturali utilizați în alcătuirea clasamentelor internaționale studiate (Indicele *Institute for Government Monocle*, Raportul *Soft Power 30* și *Raportul Elcano privind prezența globală*).

Capitolul 2 aduce și o serie de clarificări terminologice între noțiunile adesea vehiculate în corelație cu cea de *diplomație culturală*: diplomația publică și propaganda.

Partea a doua cuprinde 4 capitole și este dedicată explorării protagoniștilor diplomației culturale și a celor cinci modele prezentate mai sus.

Capitolul 3, primul capitol al acestei părți, argumentează teza multiplicării protagoniștilor diplomației culturale în contextul globalizării și al interdependențelor complexe și prezintă modelul celor cinci categorii de diplomație culturală, urmând ca următoarele trei capitole să le aprofundeze și să le exemplifice prin studii de caz.

Capitolul 4 este capitolul dedicat variantei tradiționale de diplomație culturală, practică de către state. Capitolul începe cu o abordare generală a diplomației culturale clasice, cu trimiteri către anumite momente istorice semnificative și se continuă cu un studiu de caz dedicat unuia dintre cei mai renumiți protagoniști statali: Franța. În ultima parte a capitolului, revenim asupra *Modelului Emisarului* la lumina studiului de caz.

Capitolul 5 se apleacă asupra protagoniștilor non-statali ai diplomației culturale și este împărțit în două subcapitole. **Primul subcapitolul** se axează asupra actorilor transnaționali: corporațiile și organizațiile non-guvernamentale. Sunt examinate într-o primă etapă demersurile de diplomație culturală ale actorilor corporativi. Secțiunea începe cu o prezentare teoretică a demersurilor de diplomație culturală ale acestora și continuă cu un studiu de caz dedicat producătorului elvețian de ceasuri de lux, *Rolex*, și abordării „elitiste” a culturii preferate de către acesta. Mai apoi, revenim asupra *Modelului Impresarului* la lumina studiului de caz.

Într-o a doua etapă, aruncăm o privire asupra comportamentului de diplomație culturală al organizațiilor non-guvernamentale, cu două succinte studii de caz dedicate *Institutului de Diplomație Culturală* de la Berlin și organizației de diplomație muzicală *Emma for Peace*. În încheierea acestei secțiuni, este reluat în discuție *Modelul Platformei* în contextul celor doi actori examinați anterior.

Cel de al doilea subcapitol analizează formula de diplomație culturală caracteristică actorilor interguvernamentali. Sunt tratați, și de această dată, sub forma unor studii de caz, doi protagoniști importanți de pe scena internațională: UNESCO și Consiliul Europei. Ultima parte a acestui subcapitol revine asupra *Modelului Educatorului* din perspectiva celor două studii de caz tratate.

Capitolul 6, ultimul, este dedicat diplomației culturale a Uniunii Europene. Capitolul analizează cele două formule de diplomație culturală regăsite la nivelul acestui protagonist **supranațional**: o diplomație culturală *externă*, similară celei practicate de către state și o diplomație culturală *interioară*. Aceasta din urmă îmbracă forma politicilor culturale concepute de UE pentru spațiul intracomunitar și a căror menire principală este consolidarea sentimentului de identitate europeană, conform *Modelului Sinapsei*. Un studiu de caz dedicat politicilor de diplomație culturală *interioară* ale UE se oprește asupra uneia dintre cele mai reputeate inițiative de acest gen ale Uniunii: programul *Capitala Europeană a Culturii (CEaC)*. Este ilustrat, în special, rolul CEaC în promovarea dimensiunii europene și a impulsivității regenerării urbane. Capitolul aruncă o privire și asupra protagoniștilor *subnaționali* ai diplomației culturale, orașele și regiunile, examinați în cadrul aceluiași studiu de caz prin intermediul unei paralele între poveștile de succes ale două foste „capitale europene ale culturii”: Liverpool (CEaC 2008) și Marsilia (CEaC 2013).

Această ultimă parte este urmată de câteva concluzii generale și de referințele bibliografice utilizate pentru redactarea lucrării.

Metodologia de cercetare

Cercetarea de față constituie o incursiune transversală în domeniul diplomației culturale și are la bază abordarea teoretică a studiului bibliografic și documentar, demersul reținut pentru selecționarea și exploatarea informației fiind cel calitativ.

Modelul teoretic pe care l-am conceput în vederea ilustrării comportamentelor și raționamentelor actualilor protagoniști ai diplomației culturale se sprijină pe studii de caz, fiecărui model de diplomație culturală prezentat mai sus fiindu-i atribuită cel puțin o exemplificare practică.

BIBLIOGRAFIE

Lucrări generale:

ALLEYNE M.D., *International power and international communication*, MacMillan, Oxford, 1995.

BAYLEY Th. A. *The Art of Diplomacy*, Appleton, New York, 1968.

BROWN D. E., *Human universals*, McGraw-Hill, New York, 1991.

BRUCAN S., *Dialectica politicii internaționale*, Dacia, Cluj-Napoca, 1995.

BURTON J.W., *Systems, States, Diplomacy and Rules*, Cambridge University Press, Londra și New York, 1968.

GOLDSTEIN J., J. Pavenhouse: *Relații internaționale*, Iași: Polirom, 2008.

KISSINGER H., *Diplomația*, All, București, 2003.

MAYER M., *The diplomats*, Doubleday&Company, New York, 1983.

NICOLSON H., *Diplomacy*, Oxford University Press, New York, 1964.

ROBERTSON R., *Globalisation – social theory and global culture*, Sage Publications, Londra, Newbury Park, New Delhi, 1992.

ROȘU-HUMEZESCU I., *Diplomație, negociere, protocol în relațiile internaționale*, Universitatea, Craiova, 2002.

PUȘCAȘ V., *Relații internaționale/transnaționale*, Eikon, Cluj-Napoca, 2007.

PUȘCAȘ V., *Managing global interdependencies*, Eikon, Cluj-Napoca, 2010.

TESSIER G., *La diplomatie*, PUF, Paris, 1952.

WALTZ K., *Teoria politicii internaționale*, Polirom, Iași, 2006.

Lucrări speciale:

ANDRIOF J., S. Waddock, B Husted, S.S. Rahman, *Unfolding Stakeholder Thinking*, Greenleaf Publishing, Sheffield, 2002.

ANG I., Y. Raj Isar, P. Mar, *Cultural diplomacy, beyond the national interest?* Routledge, Oxon, 2016.

AGUILAR M., *Cultural Diplomacy and Foreign Policy: German-American Relations, 1955–1968*, Peter Lang, New York, 1996.

ARNDT R. T, *The first Resort of Kings: American Cultural Diplomacy in the Twentieth Century*, Potomac Publishing House, Herndon 2007.

AUSTIN J.L, *How to do things with words*, Oxford University Press, Oxford și New York, 1962.

AUYERO J., *Poor people's Politics: Peronist Survival Networks and the Legacy of Evita*, Duke University Press, Durham, NC, 2001.

BEGG I. (ed.), *Urban competitiveness: Policies for dynamic cities*, Policy Press Bristol, 2002.

BÉRA M., Y, LAMY: *Sociologia culturii*, Institutul European, Iași, 2008.

BERNAYS E., *Propaganda*, Horace Liverlight, New York, 1928.

BERTAUD M. (ed), *La littérature française au croisement des cultures*, Droz, Geneva, 2009.

BOUND K., R. Briggs, J. Holden, S. Jones, *Cultural Diplomacy*, Demos, Londra, 2007.

BOWEN H. R., *Social Responsibilities of the businessman*, Harper & Brothers, New York, 1953.

BOWLES, S., H. Brighouse, H. Gintis, E.O. Wright, *Recasting egalitarianism: new rules for communities, states, and markets*, Verso Books, Londra și New York, 1998

BOULDING K., *The three faces of power*, Sage Publishing, Newbury Park, 1989.

BOUTROS-GHALI B. „The right to culture and the Universal Declaration of Human Rights” în *Cultural Rights as Human Rights*, UNESCO, Paris, 1971.

BRUEZIERE M., *L'Alliance Française, histoire d'une institution*, ed. Hachette, Paris, 1983.

- BRUGMANS H., *La pensée politique du fédéralisme*, Sijthof, Leyden, 1969.
- CARR E.H., *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*, Harper & Row, New York, 1964.
- COHEN S., *La résistance des États*, Paris, Seuil, 2003.
- CUMMINGS M. C., *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*, Center for Arts and Culture, Washington D.C., 2003.
- DAVIES T., *NGOs: A New History of Transnational Civil Society*, Oxford University Press, New York, 2014.
- DEBESA F., „Culture of elite and culture of majorities” în *Cultural rights as human rights*, UNESCO, Paris, 1971 31-39.
- DELANTY G., *Inventing Europe. Idea, Identity, Reality*, Macmillan, Basingstoke, 1995.
- DELAUNAY J-M, „Diplomaties culturelles et décadences nationales: réflexions sur le 20e siècle”, în F. Roche (ed), *Géopolitique de la culture, espace d'identité, projections, coopération*, L'Harmattan, Paris, 2007.
- DELBART A.R., *Les exilés du langage, un siècle d'écrivains français venus d'ailleurs*, Presses Universitaires de Limoges, Limoges, 2005.
- DEMOSSIER, M. (ed.), *The European Puzzle. The Political Structuring of Actual Identities at a Time of Transition*, Berghahn, Oxford, 2007.
- DUBOSCLARD A., L. Grison, L. Jeanpierre, P. Journoud, C. Okret, D. Trimbur, *Entre rayonnement et réciprocité, contributions à l'histoire de la diplomatie culturelle*, Publications de la Sorbonne, 2002.
- DUCROT O, *Dire et ne pas dire*, Paris, Hermann, 1972.
- DURKHEIM E., *Les formes élémentaires de la vie religieuse, le système totémique en Australie*, PUF, Paris, 1912.
- DUTT S., *UNESCO and a Just World Order*, Nova Science Publishers, New York, 2002.
- ELKINGTON J., *Cannibals with forks: the triple bottom line of 21st century business*, Capstone Publishing, Oxford, 1997.
- FAIRLOUGH N., *Language and power*, Longman, Londra, 1989.
- FLORIDA R., *The rise of the creative class*, Basic Books, New York, 2002.

- FUKUYAMA F., *The end of history and the last man*, Free Press – Macmillan, New York, 1989.
- GEERTZ C., *The interpretation of cultures*, Basic Books, New York, 1973.
- GIENOW-HECHT, Jessica C.E., Mark C. Donfried, *Searching for a Cultural Diplomacy*, Berghan Books, New York and Oxford 2010.
- GOLD M. M., J. R. Gold, *Cities of Culture: Staging International Festivals and the Urban Agenda, 1851–2000*, Ashgate, Aldershot, 2005.
- HAAS B., *The Uniting of Europe*, Stanford University Press, Stanford, 1958.
- HAVILAND, W.A.: *Cultural anthropology*, Holt, Reinhart&Winston, Orlando, FL, 1990.
- HAYDEN C., *The Rhetoric of Soft Power: Public Diplomacy in Global Contexts*, Lexington Books, Lanham, 2012.
- HESFORD W., W. Kozol (eds), *Just Advocacy?: Women's Human Rights, Transnational Feminisms, and the Politics of Representation*, Rutgers University Press, New Brunswick, New Jersey, 2005.
- HOFMAN J-M., *1914-1918, Le patrimoine s'en va-t-en guerre*, Norma Editions, Paris, 2016
- HOFSTEDE G., *Culture's consequences, International differences in work-related values*, Sage Publications, Londra, 1980.
- HOFSTEDE G: *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations accross nations* (ed. 2), Sage Publications, Thousand Oaks, CA, 2001.
- HOFSTEDE G., Hofstede G. J., Minkov M., *Culturi și organizații. Softul mintal, cooperarea interculturală și importanța ei pentru supraviețuire*, trad. Mihaela Zografii, Humanitas, București, 2012.
- HOPKINS M., *The planetary bargain: Corporate Social Rfesponsibility matters*, Earthscan Publications, Londra, 2003.
- INGLEHART R., *Modernization and postmodernization: Cultural, economic and political change in 43 societies*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 1997.
- KAYE D. D., *Talking to the enemy: Track two diplomacy in the Middle East and South Asia*, Rand Corporation, Santa Monica CA, 2007.
- KEOHANE R., J. S. NYE, JR, *Power and Interdependence*, Little Brown, Boston, 1977.

KINGDON J., *Agendas, Alternatives, and Public Policies*, Little, Brown, Boston, 1984.

KLAMER A., *The Value of Culture*, Amsterdam University Press, Amsterdam 1996.

KOZYMKA I., *The Diplomacy of Culture The Role of UNESCO in Sustaining Cultural Diversity*, Palgrave Macmillan, New York, 2014.

LANE Ph., *Présence française dans le monde, l'action culturelle et scientifique*, La documentation française, Paris, 2011.

LANE Ph., *French Scientific and Cultural Diplomacy*, Liverpool University Press, Liverpool, 2013.

LAOS N., *Politics among cultures and the moral autonomy of man*, Algora Publishing, New York, 2011.

LASSWELL H.D., *Propaganda technique in the world war*, Martino Publishing, Eastford, 2013 (ediția 1 - 1938).

LASSWELL H.D., A. Kaplan, *Power and Society: A framework for Political Inquiry*, Oxford University Press, New Haven, 1950.

LASSWELL H.D., „The rise of public opinion” în R. Jackall, *Propaganda*, New York University Press, 1995.

LEWIS R. D., *The cultural imperative. Global trends in the 21st century*, Intercultural Press, Yarmouth, 2003.

LIGHT P. C., *The President's Agenda*, Johns Hopkins University Press, Baltimore, 1982.

LIPPMANN W., *The stakes of diplomacy*, Henry Holt & co, New York, 1917.

MACOMBER W., *The angel's game: A handbook of modern diplomacy*, Stein and Day, New York, 1975.

MARCHAND R., *Creating the corporate soul: the rise of public relations and corporate imagery in American Big Business*, University of California, Berkley, 1998.

MARK S., *A Greater Role for Cultural Diplomacy*, Discussion Papers in diplomacy - Ragnhild Drange, Haga, 2009.

MATARASSO F., *Use or Ornament? The Social Impact of Participation in the Arts*, Comedia, Bournes Green, 1997.

- MAZRUI A., *Political Culture of Language: Swahili, Society and the State*, The Institute for Global Cultural Studies, Binghamton ,1999.
- MCGUIGAN J., *Rethinking cultural policy*, Open University Press, Maidenhead, 2004.
- MEENEGHAN J., P. Flood, *Commercial Sponsorship: the misunderstood corporate art*, Corporate Image, Dublin, 1983.
- MENUDIER H. (ed.), *Le couple franco-allemand en Europe*, Presses Sorbonne Nouvelle, Paris, 1993.
- MILNER S., „Cultural Identity and the European City” în Demossier, M. (ed.), *The European Puzzle. The Political Structuring of Actual Identities at a Time of Transition*, Berghahn, Oxford, 2007.
- MINKOV M., *Cross-Cultural Analysis: The Science and Art of Comparing the World's Modern Societies and Their Cultures*, Sage Publications, 2012.
- MITCHELL J. M., *International Cultural Relations*, Allen & Unwin, Londra 1986.
- NYE J. S. Jr., *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*, Basic Books, New York, 1990.
- NYE J. S. Jr., *The Paradox of American Power: Why the world's only superpower can't go it alone*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
- NYE J. S. Jr., *Power in the Global Information Age: From Realism to Globalization*, Routledge, Londra și New York, 2004.
- NYE, J. S Jr., *Soft Power – The means to succes in world politics*, Publich, Public Affairs Publishing, New York, 2005
- NYE J. S. Jr., *The Powers to Lead*, Oxford University Press, Oxford și New York, 2008.
- NYE J. S. Jr., *The Future of Power*, Public Affairs, New York, 2011.
- ONUF N. G, *Word of our making. Rules and Rule in Social Theory and International Relations*, University of South Carolina Press, Columbia SC,1989
- PAGEL M., *Wired for Culture,the natural history of human cooperation*, Penguin Books, Londra, 2012
- PARKER P.M., *National Cultures of the world: A statistical reference*, Greenwood, Westspot, CT, 1997.

- PARMAR I., M. Cox M, *Soft Power and US Foreign Policy: Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*, Routledge, Londra și New York, 2010.
- PEDRETTI C., *Leonard De Vinci & la France*, CB Edizioni, Poggio a Caiano, 2009
- PORTER M., M.R. Kramer, „The competitive advantage of corporate philanthropy”, *Harvard Business Review on Corporate responsibility*, Harvard Business School, Boston, 2002.
- (de) RAYMOND, J.-F., *L'Esprit de la diplomatie: Du particulier à l'universel*, Manitoba/Les Belles Lettres, Paris, 2015.
- REINSCH P., *Secret Diplomacy*, Harcourt Brace, New York, 1922.
- RIGAUD J., *La culture pour vivre*, Gallimard, Paris, 1975.
- RIGAUD J., *Les relations culturelles extérieures: rapport au ministre des Affaires étrangères*, La documentation française, Paris, 1980.
- ROBINSON M., *Margaret of Angoulême - Queen of Navarre*, W. H. Allen, Londra.
- ROCHE F., B. Pigniau, *Histoires de diplomatie culturelles des origines à 1995*, La Documentation Française, Paris, 1995.
- ROSNEAU J. N., E. O. Czempiel (eds), *Governance without Government: Order and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge 1992.
- SALON A., *L'action culturelle de la France dans le monde*, Nathan, Paris, 1981.
- SANER R., L. Yiu, *International economic diplomacy: Mutations in post-modern times*, Discussion Papers in Diplomacy - Ragnhild Drange, Haga, 2003.
- SASSATELLI M., *Becoming Europeans. Cultural identities and cultural policies*, Palgrave Macmillan, Chippenham și Eastbourne, 2009.
- SCHRECKER E., *Cold War Triumphalism: the misuse of history after the fall of communism*, The New Press, New York, 2006.
- SCHATTSCHNEIDER E. E., *The Semi-Sovereign People*, Holt, Rinehart & Winston, New York, 1960.
- SINGH J., *International Cultural Policies and Power*, Palgrave Macmillan, New York, 2010.

SEYERSTED F., *Common law of international organizations*, Martinus Nijhof Publishers, Leiden și Boston, 2008,

SERAGELDIN I., „Cultural Heritage as Public Good: Economic Analysis applied to Historic cities”, în I. Kaul, I Gruberg, M.A. Stern *Global Public Good: International Cooperation in the 21st century*, Oxford University Press, Oxford și New York, 1999.

SNOW N., Taylor PM, *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, Routledge, Oxon și New York, 2009.

STARR F., *Corporate Responsibility for cultural heritage, conservation, sustainable development and corporate reputation*, Routledge, Oxon și New York, 2013.

SINGH J.P., *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, Creating Norms for a Complex World*, editura Routledge, Oxon și New York, 2011.

SZONDI G., *Public diplomacy and nation branding: Conceptual similarities and differences*, Ragnhild Drange, Haga, 2008.

THROSBY D., *Economics and Culture*, Cambridge University Press, Cambridge, 2001.

TRIANDIS H.C., *The analysis of subjective culture*, John Wiley, New York, 1972.

WEISER J., S. Zadek, *Conversations with disbelievers: persuading companies to address social challenges*”, Ford Foundation, New York, 2000.

WALLER J.M. (ed), *Strategic influence: public diplomacy, counterpropaganda, and political welfare*, Institute of World Politics Press, Washington DC, 2008.

WYSZOMIRSKI M., *International Cultural Relations: A Multi-Country Comparison*, Centre for Arts and Culture, Washington, D.C., 2003.

ZAHARNA R.S., *Battles to Bridges: US Strategic Communication and Public Diplomacy after 9/11*, Palgrave MacMillan, New York, 2010.

Studii și articole:

ANDREASEN A., „Profits for nonprofits: find a corporate partner”, *Harvard Business Review*, nr. 74, (6) 1996, p. 47-59.

ANDREONI J., „Impure altruism and donations to public books: a theory of warm-glow giving”, *Economic Journal*, vol 100, nr. 401, 1990, p. 464-477.

- APPE S., „Toward Culturally Democratic Citizens: Nongovernmental Organizations and the State.” *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, nr. 21, (1) 2010, p. 3-21.
- BEN-NER A, L. Puttermann, „Values and institutions in economic analysis”, *Economics Values and Organizations*, Cambridge University Press, Cambridge, 1998, p. 3-69.
- BERGSGARD N. A., K. Jøsendal, B. Garcia, „A cultural mega event’s impact on innovative capabilities in art production: the results of Stavanger being the European capital of culture in 2008”, *International Journal of Innovation and Urban Development*, vol. 2, nr. 4, 2010, p. 353-371.
- BERGSGARD N.A., A. Vassenden, „The legacy of Stavanger as Capital of Culture in Europe 2008: Watershed or puff of wind?”, *International Journal of Cultural Policy*, 17 (3), 2011, p. 303-320.
- BIALLY MATTERN J., „Why soft power isn’t so soft: Representational force and the sociolinguistic construction of attraction in world politics”, *Millennium: Journal of International Studies*, 33(3), 2005, p. 583-612.
- BOHAS A., „The paradox of anti-Americanism: Reflection on the shallow concept of soft power”, *Global Society* 20(4), 2006, p. 395–414.
- BOURDIEU P., „A reasoned utopia and economic fatalism”, *New Left Review* 227, ianuarie-februarie, 1998, p. 125–30.
- BRACHMAN J., „High-tech terror: Al-Qaeda’s use of new technology”, *Fletcher Forum of World Affairs* nr. 30, (2) 2006, p. 149-164.
- BRAMMER S., A. Millington, „Corporate Reputation and Philanthropy: an empirical analysis”, *Journal of Business Ethics*, nr. 61, 2005, p. 29-44.
- BRONN P.S., D. Vidaver-Cohen, „Corporate motives for social initiative: legitimacy, sustainability of the bottom line?”, *Journal of Business Ethics*, nr. 87, 2009, p. 91-109.
- CAROLL A.B., J. Nasi, „Understanding stakeholder thinking: themes from a finnish conference”, *Business Ethics: a European Review*, 6, (1) 1997, p. 46-51.
- CAROLL A. B., „The four faces of corporate citizenship”, *Business and Society Review*, 10 (1) 1998, p. 1-7.
- CHATENET M., „Le logis de François 1er au Louvre ”, dans *Revue de l'Art*, nr. 97, (1) 1992, p. 72-75.

CLAUDEL S., „Cultural Diplomacy is about sharing, not imperialism”, *The Brunswick Arts Review – Cultural Diplomacy*, nr. 4, 2011, p. 53-54.

CULL N. J., „Public diplomacy, taxonomies and histories”, *Annals of the AAPSS*, nr. 616/31, 2008, p. 31-54, DOI: 10.1177/0002716207311952.

DAHL R., „The concept of power”, *Behavioral Science*, vol. 2, nr. 3, 1957, p. 201-215.

DAVIDSON, W. D., J. V. Montville, „Foreign Policy According to Freud”, *Foreign Policy*, nr. 45, iarna 1981–1982, p. 145-157.

DiMAGGIO P., „Culture and cognition”, *Annual Review of Sociology*, nr. 23, 1997, DOI: 10.1146/annurev.soc.23.1.263, p 263.

DUCLERT V., „La naissance de la délégation générale à la recherche scientifique et technique”, *Revue française d'administration publique*”, nr. 112, 2004, p. 647-658, DOI : 10.3917/rfap.112.064.

ELLMIEIER A., „Cultural entrepreneurialism : on the changing relationship between the arts, culture and employment”, *International Journal of Culture Policy*, nr 9, martie 2003, p 3-16.

EVANS G., „Hard-branding the Cultural City: from Prado to Prada”, *International Journal of Urban and Regional Research*, nr. 27, (2) 2003, p. 417-440.

FISCHER R., „Where is culture in cross-cultural research? An outline of a multilevel research process for measuring culture as a shared meaning system”, *International Journal of Cross-Cultural Management*, nr. 9, 2009.

FRIEDMAN M., „The social responsibility of Business is to increase its profits”, *New York Times Magazine*, 13 septembrie 1970, (Arhivele NY times: <https://archive.nytimes.com>).

GAMBLE A., „Neo-Liberalism”, *Capital and Class* nr. 71, 2001, 127–34.

GARCIA B., „Deconstructing the City of Culture: the Long-Term Cultural Legacies of Glasgow 1990”, *Urban Studies*, nr. 42, (5/6) 2005, p. 841–868.

GARCIA B., „Cultural Policy and Urban Regeneration in Western Europe Cities: Lessons from experience, Prospects for the Future”, *Local Economy*, nr. 19, (4) 2004, 312-326.

GARCIA B., „‘If everyone says so .’ Press narratives and image change in major event host”, *Urban Studies*, I- 20, 2016.

GARRIGA E., D. Mele, „Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory”, *Journal of Business Ethics*, nr. 53, 2004, p. 51-71.

GIOVANGELLI A., „Marseille, European Capital of culture 2013, ins and offs: a case for rethinking the effects of large scale cultural initiatives”, *French Cultural Studies*, nr. 26, (3) 2015, p. 231-243.

GOLDIER M., „Pouvoir et langage”, *Communication*, nr. 28, 1978, p. 21-27.

GOODMAN M.B., „The role of business in public diplomacy”, *Journal of Business Strategy* nr. 27, (3) 2006, p. 5-7.

GRAFFY C., „Public diplomacy, a practitioner’s perspective”, *American behavioral scientist*, nr. 52. 1 ianuarie 2009, 791-796.

HOCKING B., „Patrolling the “Frontier” : Globalization, Localization, and the “Actorness” of Non-Central Governments” în Francisco Aldecoa, Michael Keating (eds), *Paradiplomacy in Action. The Foreign Relations of Subnational Governments* (număr special) - *Regional and Federal Studies*, nr. 9 (1) 1999.

HOCKING B., „Privatizing diplomacy?”, *International Studies Perspectives*, nr. 5, 2004, p. 147-152.

INGLEHART R, W.E. BAKER, „Modernization, cultural change and the persistence of traditional values”, *American Sociological Review*, 65, 2000, p. 19-51.

JAHODA G., „Do we need a concept of culture?”, *Journal of cross-cultural Psychology*, nr. 15, 1984, p.139-151.

JORA L., „Diplomația culturală a Uniunii Europene, aspecte funcționale ale Serviciului European de Acțiune Externă”, *Revista de Științe Politice și Relații Internaționale*, IX, 2, p. 30-44, București, 2012.

JORA L., „New practices and trends in Cultural Diplomacy”, *Revista de Științe Politice și Relații Internaționale* (ISPRI), București, nr. 10, (1) 2013, p. 43-52.

KROEBER A. L., T. Parsons, „The concepts of culture and of social system”, *American sociological review*, nr. 23, 1958, p. 582-583.

KUSHNER M. S., „Exhibiting Art at the American Nation Exhibition in Moscow 1959”, *Journal of Cold War Studies* nr. 4, iarna, 2002.

LASSWELL H. D., „The Function of the Propagandist”, *International Journal of Ethics*, 38, (3), 1922, p. 258-268.

- LEE D., „The growing influence of business in UK diplomacy”, *International Studies Perspectives*, nr. 5, 2004, p. 50–54.
- LENARKOWITZ T., K. Roth, „Does subculture within a country matter? A cross-cultural study in motivational domains and business performance in Brazil”, *Journal of International Business Studies*, nr. 32, 2001, p. 305-325.
- LIVINGSTON S., „The Politics of International Agenda-Setting: Reagan and North-South Relations”, *International Studies Quarterly*, 36 (3), sept, 1992, p. 313-329.
- MAACK M. N., „Books and Libraries as Instruments of Cultural Diplomacy in Francophone Africa during the Cold War”, *Libraries & Culture* nr. 36 (1) 2001, p. 58-86.
- MAPENDERE J., „Track One and a Half Diplomacy and the Complementarity of Tracks”, *COPOJ – Culture of Peace Online Journal*, 2, (1) 2000, p. 66-81.
- MARTINEZ J. G., „Selling avant-garde: How Antwerp became a fashion capital (1990-2002)”, *Urban Studies*, nr. 44, (12) 2007, p. 2449-2464.
- McCOMBS M., D. Shaw: „The agenda-setting function of mass-media”, *Public Opinion Quarterly*, nr. 36, (2), 1 ianuarie 1972, p. 176–187.
- MITCHELL K., „Student mobility and European identity: Erasmus study as a civic experience”, *Journal of Contemporary European Research*, nr. 8, (4) 2012, disponibil la: <https://www.jcer.net/index.php/jcer/article/view/473>, (accesat iunie, 2018).
- NARDINI B., „Léonard da Vinci raconté aux enfants”, *Deux Manuscrits retrouvés de Léonard da Vinci*, Le Courrier de l'UNESCO, octombrie 1974, p. 19-37, disponibil la: <http://unesdoc.unesco.org/images/0007/000748/074877fo.pdf> (consultat martie 2018).
- PEPITONE A., H.C. Triadis, „On the universality of social psychological theories”, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, nr. 18, 1987, p. 471-498.
- PHAROAH A., „Corporate Reputation : the boardroom challenge”, *Corporate Governance*, vol, 3, nr. 4, 2003, p. 46-51.
- PREMAT C., „La restructuration du réseau culturel français au quotidien”, *La nouvelle revue du travail*, nr. 2, 2013, disponibil la: URL : <http://journals.openedition.org/nrt/951> ; DOI : 10.4000/nrt.951 (accesat aprilie 2018).
- POTTS J., S. Cunningham, J. Hartley, P. Ormerod, „Social network markets: a new definition of the creative industries”, *Journal of Cultural Economics*, nr. 32, (3) 2008, p 167-185.

RALSON D.A., D.H. Hold, R.H. Terpestra, Y. Kaicheng, „The impact of national culture and economic ideology on the United States, Russia, Japan and China”, *Journal of International Business Studies*, nr. 39, 2008, p. 8-26.

RICHARD G., „The European Cultural Capital Event: Strategic Weapon in the Cultural Arms Race?”, *Journal of Cultural Policy*, nr. 6, (2) 2009, p. 159-181, disponibil la: https://mafiadoc.com/the-european-cultural-capital-event-strategic-weapon-in-the-cultural-_59941a2a1723ddca6954700c.html (consultat iunie 2018)

ROHNER R.P., „Toward a conception of culture for cross-cultural psychology”, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, nr. 15, 1984, p 111-138.

SCHWAB K., „Global corporate citizenship”, *Foreign Affairs* nr. 87, 2008, p. 107–118.

SINGELIS T.M., M.H. Bond, Shakey, W.F, Lai, K.S.Y: „Unpacking culture’s influence on self-esteem and embarassability. The role of self-construals”, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, nr. 30, 1999, p. 315-341.

SNOW Jr. C., „Public diplomacy practitioners: A changing cast of characters”, *Journal of Business Strategy* nr. 27, 2006, p. 18–21.

STANZIOLA J., „Neo-liberalism and cultural policies in Latin America the case of Chile”, *International Journal of Cultural Policy*, nr. 8, (1) 2002, p. 21-35.

STIPEK D, „Differences between Americans and Chinese in the circumstances evoking pride, shame and guilt”, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, nr. 29, 1998, p. 615-629.

STRATH B., „A European Identity: To the Historical Limits of a Concept”, *European Journal of Social Theory*, nr. 5 (4) 2002, 387–401.

TAYLOR L., „Client-ship and citizenship in Latin America”, *Bulletin of Latin American Research*, nr. 23 (2) 2010, p. 213-227.

TORELLI C. J., S. Shavitt, „Culture and Concepts of Power”, *Journal of Personality and Social Psychology*, nr. 99, (4) 2010, p. 703–723.

TRIANDAFYLLIDOU A., T.Szücs, „EU Cultural Diplomacy: Challenges and Opportunities”, *Policy Brief of the European University Institute*, nr. 13, 2017, p. 2-5.

TURNER F., „The Family of Man and the Politics of Attention in Cold War America”, *Public Culture*, nr. 24, (1) 2012, p. 24. (doi:10.1215/08992363-1443556).

VALOR C., „Corporate Social Responsibility and Corporate Citizenship: towards corporate accountability”, *Business and Society Review*, nr. 110, (2) 2005, p. 191-212.

VASQUEZ J.A., R.W. Mansbach, „The Issue Cycle: Conceptualizing Long-Term Global Political Change”, *International Organization*, nr. 37, (2), 1983, p. 257-279.

VILTARD Y., „Conceptualiser la diplomatie des villes”, *Revue française de science politique*, vol. 58, (3) 2008, p. 511-533, DOI: 10.3917/rfsp.583.0511, disponibil la: <https://www.cairn.info/revue-francaise-de-science-politique-2008-3-page-511.htm#no2> (consultat iulie 2018).

VILTARD Y., „Diplomatie des villes : collectivités territoriales et relations internationales”, *Politique étrangère*, nr. 3 2010, p. 593-604. DOI : 10.3917/pe.103.0593, disponibil la <https://www.cairn.info/revue-politique-etrangere-2010-3-page-593.htm> (consultat mai 2018).

WHITE C., „Exploring the role of private-sector corporations in public diplomacy”, *Public Relations Inquiry*, nr. 4, (3) 2015, p. 305-321.

WILSON III E. J., “Hard Power, Soft Power, Smart Power”, *Annals of the AAPSS*, nr. 616, martie 2008, p. 110-124, DOI: 10.1177/0002716207312618.

ZELIZER V., „Place à la culture”, *Interventions économiques*, vol. 001, nr. 33, aprilie 2006, disponibil la: <http://journals.openedition.org/interventionseconomiques/756> (consultat martie 2018).lklk

Documente:

Advisory Committee on Cultural Diplomacy USDS - Raportul Comitetul Consultativ privind Diplomația Culturală al Departamentului American de Stat, *Cultural Diplomacy, the Linchpin of Public Diplomacy*, septembrie 2005, <https://www.state.gov/documents/organization/54374.pdf> (accesat martie 2018).

Agenda de la Haga privind democrația orașelor (*The Hague Agenda on City Diplomacy*), 13 iunie 2008, disponibil la: https://www.uclg.org/sites/default/files/EN_474_fin_eng_the_hague_agenda_on_city_diplomacy_0.pdf. (accesat iunie 2018).

American Express, Raportul de RSC 2016: <http://about.americanexpress.com/csr/docs/Amex-CSR-Report-Full-2016.pdf> (accesat aprilie 2018).

Banca Mondială, „Culture and the corporate priorities of the World Bank”: Report on Progress from april 1999 to december 2002”, Word Bank publishing, Washington D.C., 2003

Buchanan, A, R. Keohane, *The legitimacy of global governance institutions*, intervenție în cadrul conferinței, „Normative and Empirical Evaluation of Global Governance”, Universitatea Princeton, 16-18 februarie, 2006, disponibil la: https://www.princeton.edu/~pcglobal/conferences/normative/papers/Session1_Buchanan_Keohane.pdf, (accesat aprilie 2018).

Cogliandro G., „European Cities of Culture for the Year 2000. A wealth of urban cultures for celebrating the turn of the century”, *European Commission*, 2001, http://ec.europa.eu/culture/archive/ecocs/pdf_word/capital2000_report_en.pdf (accesat mai 2018).

Comisia Europeană, *Comunicarea comună către Parlamentul European și Consiliu: Către o strategie a UE pentru relațiile culturale internaționale*, JOIN(2016) 29 final, disponibilă la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX52016JC0029&from=EN> (consultat mai 2018).

Comisia Europeană, *Cartea Albă a Comisiei privind viitorul Europei*, Comisia Europeană COM(2017) 2025, accesibil la: https://ec.europa.eu/commission/sites/betapolitical/files/cartea_alba_privind_viitorul_europei_ro.pdf (consultat iunie 2018).

Comitetul Economic și Social European (CESE), Avizul CESE privind Cartea verde – eliberarea potențialului industriilor culturale și creative COM(2010) 183 final, disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A52010AE1364>.

Comunicarea privind „O agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare”, COM(2007) 242 final, disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52007DC0242> (accesat iunie 2018).

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Spre o abordare integrată a patrimoniului cultural european, COM(2014) 477 final, disponibilă la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0477&from=RO> (accesat iunie 2018).

Comunicarea comună „Revizuirea politicii europene de vecinătate” (18 noiembrie 2015). JOIN(2015) 50 final, accesibilă la : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex%3A52016DC0581> (consultat mai 2018).

Comunicarea comună către Parlamentul European și Consiliu: Către o strategie a UE pentru relațiile culturale internaționale, JOIN(2016) 29 final, disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52016JC0029> (consultat iunie 2018).

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor „Consolidarea identității europene prin educație și cultură, Contribuția Comisiei Europene la reuniunea liderilor din 17 noiembrie de la Goteborg, 14 noiembrie 2017, COM(2017) 673 final, accesibil la: <http://ec.europa.eu/>

transparency/regdoc/rep/1/2018/RO/COM-2018-268-F1-RO-MAIN-PART-1.PDF, (consultat iunie 2018).

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor „O nouă agendă europeană pentru cultură” SWD(2018) 167 final, accesibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0267&from=EN> (consultat iunie 2018).

Consiliul Europei, *Diversity and Cohesion, New challenges for the integration of migrants and minorities*, Council of Europe Publishing, Strasburg, 1999., disponibil la https://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/documentation/Series_Community_Relations/Diversity_Cohesion_en.pdf (accesat aprilie 2018).

Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Roma, 4 noiembrie 1950 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 135 din 31 mai 1994).

Decizia 1419/1999/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 de stabilire a unei acțiuni comunitare în favoarea evenimentului „Capitala europeană a culturii” pentru perioada 2005-2019 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1531759387203&uri=CELEX:31999D1419> (consultat mai 2018).

Decizia 649/2005/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 aprilie 2005 de modificare a Deciziei nr. 1419/1999/CE de stabilire a unei acțiuni comunitare în favoarea evenimentului „Capitala europeană a culturii” pentru perioada 2005-2019, disponibilă la : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1531759648311&uri=CELEX:32005D0649> (consultat mai 2018).

Decizia nr. 445/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 de instituire a unei acțiuni a Uniunii în favoarea evenimentului „Capitale europene ale culturii” pentru anii 2020-2033 și de abrogare a Deciziei nr. 1622/2006/CE, disponibilă la : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1531760058967&uri=CELEX:32014D0445> (consultat mai 2018).

Declarația privind Identitatea Europeană, Copenhaga, 17 decembrie 1973, disponibilă la: https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/02798dc9-9c69-4b7d-b2c9-f03a8db7da32/publishable_en.pdf (accesat mai 2018).

ECOTEC, *Ex-post evaluation of 2007 & 2008 European Capitals of Culture*, ECOTEC, 2009, accesibil la: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/culture/2009/capital_en.pdf74 (consultat mai 2018).

ECORYS, *Ex-post evaluation of 2010 European Capitals of Culture: Final report for the European Commission*, ECORYS, 2011, accesibil la: http://ec.europa.eu/culture/documents/pdf/ecoc/ecoc_2010_final_report.pdf, consultat mai 2018).

ECORYS, *Ex-post Evaluation of the 2013 European Capitals of Culture, Final Report for the European Commission DG Education and Culture December 2014*, ECORYS, 2014, <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ecoc-2013-full-report.pdf> (accesat mai 2018)

Evaluarea Programului Erasmus Mundus (Comisia Europeană), 2012, rezumat: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/erasmus-mundus-ii-evaluation-2012-summary_en.pdf (consultat iunie 2018).

Ernst & Young, *Measuring cultural and creative markets in the EU*”, 2014, disponibil la: https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Measuring_cultural_and_creative_markets_in_the_EU/%24FILE/Creating-Growth.pdf (consultat iunie 2018).

Euréal, *Évaluation des impacts de Marseille-Provence 2013, capitale européenne de la culture*, Euréal, 2014, accesibil la: https://www.ccimp.com/sites/default/files/rapport_final_mp2013_vfr.pdf (consultat mai 2018).

Eurobarometrul Special, 27 aprilie 2017, „*EUs citizens view on development, cooperation and aid*”, accesibil la: https://ec.europa.eu/europeaid/special-eurobarometer-report-eu-citizens-views-development-cooperation-and-aid_en (consultat iunie 2018).

Fitzmaurice G., raportul special „Law of treaties”, *Yearbook of the International Law Commission 1956, vol II*, United Nations, New York, 1956, p. 104-129, disponibil la: http://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/english/ilc_1956_v2.pdf (accesat mai 2018).

Forumul Economic Mondial, „Responding to the Leadership Challenge: finding a CEO survey on Global Corporate Citizenship”, WEM, 2002.

Garcia B., R. Melville, T. Cox, *Creating an impact: Liverpool's experience as European Capital of Culture*, Impacts 08, Liverpool, 2010.

Garcia B., T. Cox, *European Capitals of Culture: success strategies and long-term effects*, Parlamentul European, 2013.

Kurt Salmon, *La fabrique de l'innovation : management et création, perspectives pour la croissance économique*, 2012, accesibil la: http://www.forum-avignon.org/sites/default/files/editeur/Kurt_Salmon_La_fabrique_de_linnovation_def_FR.pdf

Linking Natura 2000 and Cultural heritage sites, disponibil la: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/case_study_natura2000_cultural_heritage.pdf (consultat mai 2018).

McCLORY J., *The new persuaders, an international ranking of soft power*, IfG Monocle, 2010, disponibil la: https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders_0.pdf (consultat aprilie 2018).

McCLORY J., *Soft Power 30, a global ranking of Soft Power 2017*, Portland Communications, 2017, disponibil la: <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2017/07/The-Soft-Power-30-Report-2017-Web-1.pdf> (consultat aprilie 2018).

MKW GmbH, *Case study on European Capitals of Culture (2003-2007)*, MKW GmbH, 2007, disponibil la: http://ecococathens.eu/attachments/415_Case%20Study%20on%20European%20Capitals%20of%20Culture%202003-2007.pdf

Myerscough J., *European cities of culture and cultural months. The Network of Cultural Cities of Europe*, Glasgow, 1994.

Nestlé, *The Nestlé creating shared value report*, Nestlé, Vevey, 2008, disponibil la: https://www.nestle.com/asset-library/documents/library/documents/corporate_social_responsibility/nestle-csv-report-mar2008-en.pdf (accesat mai 2018).

Palmer/Rae Associates, *European Cities and Capitals of Culture – City reports*, Palmer/Rae, Bruxelles, 2004a.

Palmer/Rae Associates, *European cities and Capitals of Culture – City reports*, p. II. Palmer/Rae, Bruxelles, 2004b.

Palmer R., G. Richards, *European cultural capital report 2*, Association for Tourism and Leisure Education, Arnheim, 2009.

Parlamentul European (studiu), *Institutele culturale europene în străinătate*, ianuarie 2016, disponibil la: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/563418/IPOL_STU\(2016\)563418\(SUM01\)_RO.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/563418/IPOL_STU(2016)563418(SUM01)_RO.pdf) (consultat iunie 2018).

Pécs 2010, *Borderless city. Pécs European Capital of Culture 2010. Pécs 2010*, 2005.

Raportul Comisiei Naționale pentru Cooperarea Descentralizată din cadrul Ministerului de Externe al Franței, *Diplomatie et territoires, pour une action extérieure démultipliée, 21 propositions pour un nouveau partenariat MAEDI/collectivités territoriales*, La documentation française, Paris, 2017.

Raportul Elcano Privind Prezența Globală, ediția 2017, disponibil la http://www.globalpresence.realinstitutoelcano.org/en/data/Global_Presence_2017.pdf (consultat aprilie 2018).

Regulamentul (UE) nr. 1295/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 de instituire a programului „Europa creativă” (2014-2020), accesibil la : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1295&from=RO> (consultat mai 2018).

Regulamentul (UE) nr. 230/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 de instituire a unui instrument care contribuie la stabilitate și pace, accesibil la : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0230&from=RO> (consultat mai 2018).

Regulamentul (UE) nr. 233/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 de instituire a unui instrument de finanțare a cooperării pentru dezvoltare în perioada 2014-2020, accesibil la: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/deve/dv/dci_reg_/dci_reg_ro.pdf (consultat mai 2018).

Regulamentul (UE) nr. 234/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 de instituire a unui instrument de parteneriat pentru cooperarea cu țările terțe, disponibil la : Accesibil la : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0233&from=RO> (consultat mai 2018).

Rețeaua Europeană pentru Dezvoltare Durabilă, *Fișă informativă privind artele și cultura în zonele rurale*, 2016, disponibilă la: https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/nrn5_arts-rural-areas_factsheet.pdf (consultat mai 2018).

Rezoluția Consiliului 85/C 153/02, disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AC%3A1985%3A153%3ATOC> (accesat iunie 2018).

Statutul Consiliului Europei, disponibil la adresa: http://assembly.coe.int/nw/xml/RoP/Statut_CE_2015-en.pdf (accesat iunie 2018).

Tratatul privind Uniunea Europeană, 26 octombrie 2012, C326/13, disponibil la: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_1&format=PDF (accesat iunie 2018).

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, 9 mai 2008, versiune consolidată, disponibil la: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF (consultat iunie 2018).

UNESCO, *Basic Texts of the 1972 World Heritage Convention*, ed. UNESCO, Paris, 2005.

UNESCO, *Medium-Term Strategy for 2008–2013*, 34 C/4, Paris, 2008.

UNESCO, *Politiques pour la créativité, le Guide pour le développement des industries culturelles et créatives*, UNESCO, Paris 2012, accesibil la: http://fr.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/politiques_pour_la_creativite-fr_0.pdf, (consultat martie 2018).

UNESCO, *Measuring the economic contribution of cultural industries, a review and assessment of current methodological approaches*, UNESCO Institute of Statistics, 2009, accesibil la: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/measuring-the-economic-contribution-of-cultural-industries-a-review-and-assessment-of-current-methodological-approaches-en_1.pdf (consultat martie 2018).

World Monuments Fund, „World Monuments Watch - 1998 Grants to Endangered Sites”, *Milestones: Newsletter of the World Monuments Fund*, nr. 11, vara 1998.

WOLLEHO., *Track 1.5 Approaches to Conflict Management: Assessing Good Practice and Areas for Improvement*, Berghof Foundation for Peace Support, 2007, disponibil site-ul *UN Peacemaker*: [https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Track1.5 Approachesto ConflictManagement_BerghofFoundation2007.pdf](https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Track1.5%20Approaches%20to%20Conflict%20Management_BerghofFoundation2007.pdf) (accesat aprilie 2018).

Surse electronice:

Academia de Diplomatie Culturală: www.academy-for-cultural-diplomacy.org (accesat mai 2018), <http://www.ipahp.org/> (consultat mai 2018).

Anholt GFK Nation Brand, <https://nation-brands.gfk.com/>.

Alliance Française (Fondation), istoricul Alianței Franceze, disponibil la: <https://www.fondation-alliancefr.org/?cat=538> (accesat martie 2018).

Appel, S., L. Milanes-Reyes, „The Intersection Between Cultural NGOs and Sustainable Development in the Andean Region”, 2016, disponibil la: http://ic-sd.org/wp-content/uploads/sites/4/2016/06/Appel_Milanes_English_Columbia_ConferenceV8.pdf (consultat mai 2018).

Associated Press, 28 februarie 2013, „Van Cliburn, pianist and Cold War hero dies at 78”, <https://www.apnews.com/db85a4e88f5541dbb671914562293a8e> (consultat martie 2018).

Arhivele USIA, *USIA -An overview*, <http://dosfan.lib.uic.edu/usia/usiahome/oldoview.htm#overview>, accesat martie 2018.

Atlasul Frumuseții: <http://theatlasofbeauty.com/> (consultat iunie 2018).

Biblioteca Congresului American: <https://www.loc.gov/exhibits/hope-for-america/cultural-diplomacy.html>, (accesat martie 2018).

Biblioteca Națională a Franței (BNF), *istoricul instituției*: http://www.bnf.fr/fr/la_bnf/histoire_de_la_bnf/a.sept_siecles.htm (accesat martie 2018).

Bloomerg.com: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-10-02/rolex-is-the-world-s-most-valuable-watch-brand> (consultat mai 2018).

Brandz TOP 100: <http://brandz.com> (accesat mai 2018).

Brown J. H., „What We Talk About When We Talk About Cultural Diplomacy: A Complex Non-Desultory Non-Philippic”, *American Diplomacy*, martie 2016, disponibil la: http://www.unc.edu/depts/diplomat/item/2016/0106/ca/brown_whatwe.html (consultat aprilie 2018).

Burke R., octombrie 2016, „Image of the Month”, site-ul web *United Nations History Project*, accesibil la: http://www.histecon.magd.cam.ac.uk/unhist-2017/image-of-the-month/image_of_the_month_Oct16.html, (accesat decembrie 2017).

Churchill W., 21 martie 1943, Discurs în fața Națiunii, înregistrare audio disponibilă la: <https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1941-1945-war-leader/national-address/> (accesat iunie 2018).

Churchill W, 19 februarie 1946, Discurs pronunțat la Universitatea din Zurich, text disponibil la: <https://rm.coe.int/16806981f3> (accesat iunie 2018):

Claudel S., A. Fohr, J-Y Tadié, *La diplomatie culturelle face aux défis contemporains*, Terra Nova - La Fondation Progressiste, 27 martie 2017, disponibil la : http://tnova.fr/system/contents/files/000/001/346/original/27032017_La_diplomatie_culturelle_face_aux_d_fis_contemporains.pdf?1490608578 (accesat martie 2018)

Clés de l’audiovisuel, „Qu’appelle-t-on l’exception culturelle”, <http://clesdelaudiovisuel.fr/Connaitre/Histoire-de-l-audiovisuel/Qu-appelle-t-on-l-exception-culturelle> (accesat martie 2018).

Comisia Europeană, <https://ec.europa.eu/>.

Consiliul Europei (site web), www.coe.int.

Consiliul Europei, Lista Convențiilor CoE, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680306052> (accesat iunie 2018).

Consiliul Europei, *Programul Routes4U*, (2017-2020), accesibil la : <https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/eu-jp-2017-20> (consultat iunie 2018).

Consiliul Europei, Programul Expozițiilor de Artă, disponibil la: <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/art-exhibitions> (consultat iunie 2018).

Culture for cities and Regions (proiect UE), disponibil la: <http://www.cultureforcitiesandregions.eu/>, accesat iunie 2018.

Culture Liverpool, <https://www.cultureliverpool.co.uk/about-us/> (consultat mai 2018)

Economist (The), 6 mai 2016, A Russian orchestra plays Bach and Prokofiev in the ruins of Palmyra <https://www.economist.com/news/europe/21698422-russian-government-sent-one-countrys-top-orchestras-syrian> (accesat aprilie 2018).

Economic Bridges – Clasamentul companiilor europene din sectorul privat: <http://www.economicbridges.com/index.php?european-private-sector-ranking> (accesat aprilie 2018).

EuroMediteranee (proiect). <http://www.euromediterranee.fr/who-are-we/the-public-etablissement.html?L=1> (accesat mai 2018).

EMMA for Peace: <http://www.emmaforpeace.org/>

Equator Principles, <http://equator-principles.com/about/> (consultat aprilie 2018).

Feigenbaum H. B., „Globalization and cultural diplomacy”, *Center for Arts and Culture*, 2 ianuarie 2002, disponibil la <https://www.issuelab.org/resource/globalization-and-cultural-diplomac.html> (consultat martie 2018).

Ferguson, N., „Think again: power”, *Foreign Policy*, ianuarie-februarie, 2003, disponibil la: <https://foreignpolicy.com/2009/11/03/think-again-power/> (consultat martie 2018).

Festivalul de Film Lagos: <http://www.lagosphotofestival.com/festival-information> (consultat iunie 2018).

Freedom House: <https://freedomhouse.org/reports>.

García B., *Why Brexit should not stop UK cities from competing for European Capital of Culture*, 26 noiembrie, 2017, disponibil la: <http://theconversation.com/why-brexit-should-not-stop-uk-cities-from-competing-for-european-capital-of-culture-88115> (accesat mai 2018).

Harvard Law School: *Intergovernmental Organisations (IGOs)*, disponibil la adresa: <https://hls.harvard.edu/dept/opia/what-is-public-interest-law/public-service-practice-settings/public-international-law/intergovernmental-organizations-igos/> (consultat mai 2018).

ICCR India, lista institutelor culturale de peste hotare: www.iccr.gov.in/content/list-centres (consultat aprilie 2018).

ICD House of Arts and Culture: http://www.icdhouse.org/index.php?en_about

India Budget: <https://www.indiabudget.gov.in/ub2018-19/eb/sbe28.pdf> (consultat aprilie 2018).

International Institute for Sustainable Development, *The rise and role of NGOs in sustainable development*, accesibil la: <http://www.iisd.org/business/ngo/roles.aspx> (consultat mai 2018).

International Union of Local Authorities (Uniunea Internațională a Autorităților Locale), înființată în 1913 la Haga, v. <http://web.mit.edu/urbanupgrading/upgrading/resources/organizations/iula.html>.

Institutul de Diplomatie Culturală: www.culturaldiplomacy.org (consultat iunie 2018).

Înaltul Comisariat pentru Refugiați ONU (UNHCR) <http://www.unhcr.org/> (consultat iunie 2018).

Jazz Ambassadors (The): the untold story of America's coolest weapon the Cold War: <http://www.thejazzambassadors.com/> (consultat martie 2018).

Joseph L., *Diplomatie des villes - Le rôle des autorités locales dans la résolution des conflits et la construction de la paix*, noiembrie 2008, disponibil la: <http://www.uvcw.be/impressions/toPdf.cfm?urlToPdf=/articles/0,0,0,0,2763> (accesat mai 2018).

Kerns M., „Non-Governmental Organizations”, *Enciclopedia Britannica*, 2017, disponibil la: <https://www.britannica.com/topic/nongovernmental-organization> (accesat mai 2018).

Lacarrière C., C. M. Hruska :, „*Le protectionnisme culturel français, un tabou*” *L'Opinion*, 27 iunie 2013, accesibil la <https://www.lopinion.fr/edition/politique/protectionnisme-culturel-francais-tabou-1491> (consultat martie 2018).

Le Point, „Marseille, capitale de la culture, cinq ans après que reste-il?”, 23 martie 2018, http://www.lepoint.fr/culture/marseille-capitale-europeenne-de-la-culture-cinq-ans-apres-que-reste-t-il-23-03-2018-2204900_3.php (accesat mai 2018.)

Lending M., „Change and Renewal”, *Norwegian Foreign Cultural Policy 2001-2005*, Ministerul Norvegian e Externe, Oslo, 2000, disponibil la: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/Change-and-Renewal/id420086/> (accesat aprilie 2018).

Lille 3000, <http://www.lille3000.eu/portail/> (accesat mai 2018).

Liverpool 2018 (broșura): <http://online.fliphtml5.com/ocwfn/aegt/#p=2> (consultat mai 2018).

Liverpool 2018 (program online), <http://online.fliphtml5.com/ocwfn/aegt/#p=24> (consultat mai 2018)

MacMillan M., *EU's New Cultural Diplomacy Platform: a means for 'Soft Power' in a multipolar world*, Universidad de Navarra – Global Affairs and Strategic Studies, 22 ianuarie 2018 (<https://www.unav.edu/web/global-affairs/detalle/-/blogs/eu-s-new-cultural-diplomacy-platform-a-means-for-soft-power-in-a-multipolar-world> consultat mai 2018).

Maison Européenne de la Photographie: <https://www.mep-fr.org>

Magnan P, *La France, protectrice des chrétiens d'Orient*, France Info Geopolis, 11/08/2014, <http://geopolis.francetvinfo.fr/la-france-protectrice-des-chretiens-dorient-40433> (ultima accesare ianuarie 2018).

Martel F., „Culture, pourquoi la France va perdre la bataille du *soft power*”, Terra Nova – La Fondation Progressiste, 31 martie 2010, p. 2. accesibil la: <http://www.tnova.fr/sites/default/files/252-martel.pdf> - consultat martie 2018 (consultat mai 2018).

McKenna F., Director Executiv *Down to Business*, Interviu disponibil pe <http://www.downtowninbusiness.com/manchester-liverpool-vote-remain/> (consultat mai 2018).

Mécènes du Sud, revista preseii MP2018: <http://www.mecenesdusud.fr/media/fichier/revue-de-presse-mp2018-doc.compressed-1.pdf> (consultat iunie 2018).

Med Culture (program UE): <https://www.medculture.eu/>.

Merillis J. G., *European Court of Human Rights*, Enciclopedia Britannica, 14 martie 2016, accesibil la <https://www.britannica.com/topic/European-Court-of-Human-Rights> (accesat iunie 2018).

Ministerul Francez al Afacerilor Externe : <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/>.

Mission Laïque Française, istoricul organizației, disponibil la: <http://www.mlfmonde.org/qui-sommes-nous/notre-histoire/> (accesat martie 2018).

MP2018, <http://www.mp2018.com/presentation/> (consultat mai 2018)

Musicians Without Borders: <https://www.musicianswithoutborders.org/mwb/about/>

Observatorul European al Clusterelor de Întreprindători, 2014, *Panorama Europeană a Clusterelor*, disponibilă la: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/cluster/observatory/cluster-mapping-services/cluster-panorama_en (accesat mai 2018).

OCDE (baza de date): <https://data.oecd.org/oda/net-oda.htm>

Organizația pentru Secutitate și Cooperare în Europa (OSCE): <https://www.osce.org>.

Organizația pentru Educarea și Dezvoltarea Tineretului (OYED),
http://www.oyed.org/index.php?en_about (consultat mai 2018).

Pactul Global al ONU: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/participants>,
(consultat aprilie 2018).

Panorama Europeană a Clusterelor, Observatorul European al Clusterelor de întreprinderi,
2014, disponibilă la: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/cluster/observatory/cluter-mapping-services/cluster-panorama_en (accesat mai 2018).

Peace Drums Event: <http://www.peacedrums.it/>

Peng J., E. Feng, „Confucius Institute, cultural asset or campus threat ?”, *Financial Times*,
26 octombrie 2015. disponibil la: <https://ig.ft.com/confucius-institutes/> (accesat martie
2018).

Place North West, <https://www.placenorthwest.co.uk/news/role-of-culture-in-regeneration-slides-summary-pictures/> (accesat 1 iunie 2018).

Platforma de Diplomatie Culturală UE, <https://www.cultureinexternalrelations.eu/>.

Pușcaș V., „The Role of Cultural Diplomacy in Today’s World”, site-ul web al ICD,
disponibil la: <http://www.culturaldiplomacy.org/academy/index.php?cd-statement-the-role-of-cultural-diplomacy-in-todays-world> (accesat aprilie 2018).

Raportul *Soft Power 30* (descrieri și generalități): <https://softpower30.com/soft-power-30-2017/>

Raportul *Soft Power 30*: Franța, disponibil la: <https://softpower30.com/country/france/>
(consultat iunie 2018).

Renar I. (blog personal), 12 aprilie 2013 „La culture pour tous, c’est la démocratie tout court”,
<https://blogs.mediapart.fr/ecole-superieure-dart-du-nord-pas-de-calais/blog/120413/la-culture-pour-tous-cest-la-democratie-tout-court> (consultat martie 2018).

Reputation Institute (<https://www.reputationinstitute.com/>).

Rinne-Kanto S. , *The Eurpean Capital of Culture – an efficient way to promote European citizenship?*,
14 august 2014, site-ul web *EUROCITES*, disponibil la:
<http://eurocite.eu/projets/art-europe/the-european-capital-of-culture-an-efficient-way-to-promote-european-citizenship/> (consultat iunie 2018).

RMGC, <http://www.rmgc.ro/proiectul-rosia-montana/patrimoniu/program-de-reabilitare-conservare-la-rosia-montana.html> (consultat mai 2018)

Robbins C., „What Obama’s historic visit means to US businesses”, *Fortune*, 24 martie 2016, <http://fortune.com/2016/03/23/cuba-obama-castro/> (consultat aprilie 2018).

Robberts S., J. Keeble, D. Brown, „The business case for corporate citizenship”, 2002, disponibil la: www.adlittle.com/insights/studies/pdf/corporate_citizenship.pdf).

Rolex (site web), www.rolex.com (accesat mai 2018).

Rolex Awards: <http://www.rolexawards.com/40/fr/history> (

Rolex (blog), <http://rolexmar100.blogspot.fr/2015/02/chapter-3-ethics-social-responsibility.html> (accesat mai 2018).

Rolex (Programului de mentorat): <https://www.rolexmentorprotege.com/>.

San Francisco Immigrant Film Festival: <http://www.sfimmigrantfilmfestival.com/>

Slate.fr: Laura Guien, 26 ianuarie 2014, Marseille, a-t-elle ete une bonne capitale européenne de la culture? (<http://www.slate.fr/story/82671/marseille-capitale-europeenne-culture-bilan>), accesat, mai 2018.

Senatul Republicii franceze, www.senat.fr.

Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE): https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2725/what-we-do_en.

Smith B.L., Propaganda in *Encyclopædia Britannica*, publicat în 18 aprilie 2017: <https://www.britannica.com/topic/propaganda/Social-control-of-propaganda> (accesat mai 2018)

Snow N., „Public Diplomacy and Propaganda: Rethinking Diplomacy in the Age of Persuasion”, *E-International Relations*, 4 decembrie 2012, accesibil la: <http://www.e-ir.info/2012/12/04/public-diplomacy-and-propaganda-rethinking-diplomacy-in-the-age-of-persuasion>, (consultat martie 2018).

UN News, „Singing for peace: UN ambassadors launch CD to bridge cultural, generational divides”, 11 septembrie 2013, <https://news.un.org/en/story/2013/09/448702-feature-singing-peace-un-ambassadors-launch-cd-bridge-cultural-generational> (consultat martie 2018).

UNESCO (site web): www.unesco.org.

UNESCO (arhiva documentară), <https://atom.archives.unesco.org/conference-of-allied-ministers-of-education> (accesat iunie 2018).

UNESCO, Fișă informativă privind dreptul la cultură:

http://www.unesco.org/culture/culture-sector-knowledge-management-tools/11_Info%20Sheet_Cultural%20Rights.pdf (ultima accesare aprilie 2018).

UNESCO, Lista Siturilor din Patrimoniul Mondial: <https://whc.unesco.org/en/list/>.

UNESCODOC (portal documentar), <http://portal.unesco.org/>.

UNIVERSALIS (Enciclopedia), *Du Bellay à Rome*, <https://www.universalis.fr/encyclopedie/joachim-du-bellay/3-du-bellay-a-rome/> (consultat aprilie 2018).

Yorkshire Evening Post, 20 decembrie 2017: <https://www.yorkshireeveningpost.co.uk/news/where-did-it-all-go-wrong-for-leeds-s-capital-of-culture-bid-1-8919227>, (accesat mai 2018).

Waghorn, *Sustainable reporting lessons from the fortune 500*, 4 decembrie 2017, în Forbes online: <https://www.forbes.com/sites/terrywaghorn/2017/12/04/sustainable-reporting-lessons-from-the-fortune-500/#1a7d3b4c6564> (consultat aprilie 2018).

YouTube, Înregistrare video, „Van Cliburn se întoarce de la Moscova (1958)”, disponibilă la: https://www.youtube.com/watch?v=F_OPn_0VODc (consultat martie 2018).

Ziare.com: „*Tiff-ul îmbogățește Clujul*”, 14 martie 2016. <http://www.ziare.com/economie/stiri-economice/tiff-ul-imbogateste-clujul-cati-cheltuiesc-cei-care-vin-la-festivalul-de-film-1413008> (consultat martie 2018).